

Dr. Berdár Béla főigazgató nyilatkozik

Eredményesen alakult az első közös év

Parkerdőgazdaságunk megalakulása óta a legnagyobb változást hozta az elmúlt 1989. év: a Budavidéki EVAG átcsatolásával gyakorlatilag kétszeresére növekedett vállalatunk. Hogyan értékeli az első közös év tapasztalatait, tanulságait, s mire számíthatunk 1990-ben? – erről kérdeztük dr. Berdár Béla főigazgatót.

– Mindent összevetve úgy látom, a két szervezet integrálása végül is nem kötött le több energiát, mint ami ilyen esetben elfogadható, s viszonylag rövid időn belül már nem az egyesítési zökkenők elhárítására, hanem a valóban közösen végzett munkára került a hangsúly – mondotta előljáróban dr. Berdár Béla. – A hagyományos erdészeti tevékenység sikerült a legkevesebb problémával átállni. Több területen azonban – főleg a budakeszi és az incsői fafeldolgozóra gondolok – csak addig sikerült eljutni, hogy legalább tisztázódott a megoldásra váró feladatok súlya, terjedelme, s az öröklött, súlyos gondok egy része megoldódott. E téren már azt is jelentős eredménynek tartom, hogy a korábbi, nagy veszteségeket mérsékelte. Az egyesítés – mint az ilyen folyamat mindig – sajnos emberi feszültségekkel is járt. Úgy érzem, ezek nagy részét is sikerült feloldani, s ma nincs több ilyen gond erdőgazdaságunknál, mint amennyi egy ilyen nagyságú cégnél egyébként is előfordul.

– Az év egészét áttekintve, mit tart a legfontosabb eredményeknek?

– Először is, természetesen, az egyesítés jónak értékelhető végrehajtását. Nagymértékben ennek köszönhető, hogy tervezett eredményünket elérjük, sőt, néhány millióval talán meghaladjuk. Kedvező pénzügyi mérlegünk mellett szakmai feladataink túlnyomó részét is sikerült jó színvonalon ellátni. A nagyobb gondok e téren is inkább öröklöttek, mint például a gödöllői és a valkói erdészeti felügyelettel felújítási hátralék.

Egyéb téren kiemelkedő, hogy ütemesen, a költsége-

ken belül valósítottuk meg a *Műszaki Erdészet áttelepítésének 1989-re eső részét*. Ez az utóbbi évek legjelentősebb vállalati beruházása, s igen pozitívan értékelhető, hogy megfelelően halad. Hosszú évek óta húzódozó probléma oldódott meg az új lepenicei szárító üzembe állításával. Előre nem tervezett, de igen fontos szervezeti változás a *NatouRex vadászati és vadkereskedelmi iroda létrehozása*. Nagy várakozással tekintünk arra, hogy a vadászati tevékenységet ily módon sikerül valóban vállalkozási alapokra helyezni. Közjóléti tevékenységünkben fontos mozzanat volt, hogy *átadtuk rendeltetésének az Erdészeti Információs Központot*; az egész erdészeti szektor számára jelentős szolgálatot tettünk ezzel. Megfelelően továbbhaladt, az erdészetre is kiterjedt a számítógépesítés, továbbá beváltak azok az intézkedések is, amelyek érdekeltégi rendszerünk továbbfejlesztését célozták.

– *Környezetünket, külső feltételrendszerünket tekintve milyen változásokra számíthatunk 1990-ben? Átalakulunk „szabályos” vállalattá?*

– Először a kérdés második felére válaszolva: december közepén kapott, utolsó információim szerint *1990-ben is a mai formában fogunk működni*, tehát „eredményérdekeltégi költségvetési szervként”. Ez a közjóléti feladatok ellátása szempontjából előnyös. Azonban fel kell készülnünk arra, hogy alighanem 1990 a régi forma szerinti működés utolsó éve.

A környezeti változások egy része kiszámítható, más része nem. Ezért is nagyon fontos, hogy minél rugalmasabb

szervezettel rendelkezünk – erre még visszatérek.

Az új politikai viszonyok között, amikor a pártok a környezet- és természetvédelem, illetve az erdővel, mint nemzeti kincsrel való gazdálkodás gondjainak feltárásában, a megoldások keresésében, az ilyen jellegű témák politikai kihasználásában is versengeni fognak, s amikor egy (pártok formájában is megjelenő) erősödő zöld mozgalom is teret nyer, számolnunk kell azokkal, hogy *fokozott figyelem, esetenként fokozott kritika is kíséri majd tevékenységünket*. Sokszor elmondtuk, hogy „kirakatban” vagyunk; most – ha úgy tetszik – még többen fognak állni a kirakat előtt... E helyzetet azonban sokkal inkább pozitívnak tartom, mint negatívnak. Akkor járunk el helyesen, ha minél nyitottabban vagyunk, erősítjük kontaktusunkat a közvéleménnyel, kialakítjuk vagy fokozzuk együttműködésünket minden olyan erővel, amely elősegítheti céljaink megvalósítását. Ha pedig jogos kritika ér minket, még rugalmasabban kell cselekednünk a hibák megelőzéséért, kijavításáért.

Igen lényeges kérdés, hogy a közjóléti tevékenységünkhöz szükséges források biztosítottak lesznek-e. Úgy látom, hogy – talán nagyobb harcok árán, de – sikerülni fog az eszközök előteremtése. Nem nagyon tudok elképzelni olyan parlamentet, kormányt, amely felvállalná a környezet- és természetvédelem, a közjóléti erdészkedés elhanyagolásának politikai veszteségét. Ugyanakkor a pénzügyi megszorítások megkövetelik, hogy a parkfenntartást még körültekintőbben és takarékosabban végezzük.

A politikai környezeten kívül működésünk jogi feltételrendszer is jelentősen módosulni fog. 1990-ben új erdőtörvény, új vadászati törvény várható; ezekhez megfelelően igazodnunk kell.

– *Erdőgazdaságunkon be-*

lül várhatóan mi kerül előtérbe 1990-ben?

– Már utaltam rá, hogy rugalmasabb, egyúttal hatékonyabb és összecsiszoltottnabb szervezet kialakítására kell törekednünk. Első lépésként jelenlegi szervezeti-működési rendszerünk átfogó *átvilágítására* kerül sor, majd ezt követően dolgozzuk ki az új megoldásokat. Félreértés ne essék: a vezetés nem akar általános felfordulást csinálni; megfontoltan, tervszerűen, széles körű, demokratikus konzultációk után szeretnénk javítani a jelenlegi struktúrán. Ebbe az is beletartozik, hogy – terveink szerint – *az egységek nagyobb önállóságot kapnak*; folytatódik az a tendencia, hogy bizonyos alapok, források felhasználásában növekedik a centrumok döntési jogköre, s például a személyzeti hatáskörök nagy része is az erdészethez kerül. Szakmai szempontból *az erdősítési hátralékok felszámolása, a vadállomány intenzív szabályozása és a Budavidékitől átvett fafeldolgozó üzemek gondjainak megoldása* a legfontosabb – nem is csupán erre az egy évre szóló – feladat. Előre kell lépünk *több, nagy értékű ingatlan jobb hasznosításának* terén is; e körben számolunk az összes korszerű lehetőséggel, például vegyes vállalatok létrehozásával.

– *A politikai változások nyilván a gazdaságunkon belüli viszonyokra, fórumrendszerre is hatnak. Ön hogyan látja ennek fő irányait?*

– Őszintén szólva a hajdani „vállalati négyes”, tehát az állami vezetés, a párt, a szakszervezet és a KISZ közös fóruma nálunk már régen csak részlegesen működött, már azért is, mert a KISZ-szervezet hosszú ideje nem létezett. A munkahelyi pártevékenység törvényi tilalmával az addig funkcionáló „háromszög” is elkopott. A munkáltató és a munkavállalók képviselőinek konzultációja így lényegében kétpólusúvá vált: maradt az

állami-gazdasági vezetés és a szakszervezeti szervek véleménycseréje. Természetesen tovább működik a különböző értekezletek rendszere is, például a nálunk fórumnak nevezett tanácskozás, de ez inkább a vezetés információs rendszeréhez tartozik.

Ami a kétpólusú belső politikai rendszert illeti, szeretném rögtön leszögezni: *a vállalatvezetés erős, hatékony szakszervezetet lát szívesen*. Nem zárkozunk el semmilyen kérdés érdemi megvitatása, a szakszervezeti jogkörök érvényesítése elől, örömmel látjuk, ha minden szinten – az erdészeteknél is – valóságos szakszervezeti munka bontakozik ki. Ez annál is inkább lényeges, mert ma, az ország kritikus gazdasági helyzetében, az életszínvonal csökkenése közepette továbbra is szükséges, hogy a vállalatok egyes szociális feladatokat is ellássonak. Így Parkerdőgazdaságunk – lehetőségeihez mérten – szeretné fokozni például a kisnyugdíjasok, nagycsaládok, pályakezdők támogatását, a lakáshoz jutás megkönnyítését. A munkavállalók centrális érdekeinek képviselője mellett e téren is számítok arra, hogy a szakszervezet hasznos javaslatokkal áll elő.

– *Összességében optimistán vagy pesszimistán tekint az előttünk álló évre?*

– Realista vagyok; meggyőződésem, hogy pénzügyi-gazdálkodási egyensúlyunkat sikerül megőrizni, sőt, javítani, s szakmailag is számos kérdésben előbbre léphetünk. Parkerdőgazdaságunk stabil, képes eredményesen elvégezni feladatait, a körülményekhez képest tisztes megélhetést nyújt dolgozóinak. A vállalat egész vezetése nevében, e gondolatok jegyében szeretnék köszönetet mondani az elmúlt évben végzett becsületes munkáért, s boldog új évet, jó egészséget, sikereket kívánni minden munkatársunknak.

sé-

Öt erdészeti terület érintenek a területmódosítások

ARÁNYOSABB, CÉLSZERŰBB

Még a két erdőgazdaság integrálódási folyamatához tartoznak azok a területmódosítások, amelyek január 1-jétől léptek életbe, s öt erdészeti területet érintik. A cél az, hogy arányosabb, természetföldrajzi szempontból egységesebb, egyúttal – főleg a területek könnyebb megközelíthetősége miatt – gazdaságilag is hatékonyabb erdészeti területek létre. Gondos felmérés után most kerülhetett sor arra, hogy a korábban két külön erdőgazdasághoz tartozó erdészeti határai ésszerűbben alakuljanak.

Mielőtt bárki arra gondolna, hogy a régi PP-s erdészeti területek most kihasználták az alkalmat, s a volt budavidéki erdészeti területek rovására gyarapodtak volna, meg kell állapítani, hogy a **legnagyobb „vesztes” egy régi pilisi erdészeti terület: a pillsszentkeresztii**. Nyergesújfalu, Nagysáp, Bajót, Lábatlan, Csolnok, Sárísáp, Tokod, Dorog, Gygyorósbánya, Sütő térségében 1721 hektárt adott át a **Bajnai Erdészeti** területnek, továbbá egy kisebb területet – a Kálvária-dombot – a **Telki Erdészeti** területnek.

Ugyanakkor **jelentősen csökkent a Telki Erdészeti terület** is. Részben a felesleges beékelődések felszámolása, részben a budai parkerdők egységesebb kezelése érdekében – Budadórs, Budakeszi, Solymár, Nagykovácsi, Törökbálint térségében – összesen 1446 hektárt adott át a **Budapesti Erdészeti** területnek, illetve – Erd és Százhalombatta környékén – néhány kis szórványerdőt a **Ráckevei Erdészeti** területnek.

Az átcsatolt területeknél valamennyi gazdálkodási jogkör, feladat – ideértve a vadgazdálkodást is – az új kezelőre szállt.

Budakeszi és incsői fafeldolgozó

Már látszik az alagút vége?

A Budavidéki EVAG-tól „örökölt” két nagy fafeldolgozó üzem, a budakeszi és az incsői – legalábbis gazdasági szempontból – a legnagyobb teherterele volt a két erdőgazdaság összevonásának. Idézünk a Budavidéki EVAG 1988. évi szöveges mérlegbe-számolójából: „A fafeldolgozási ágazat 1988-ban olyan mélypontra ért el, ami tovább már nem tartható... Az árbevétel közel 16 millió forinttal

csökkent, az ágazat jelentős mértékben veszteséges lett... A budakeszi fűrészüzem kritikán aluli műszaki állapota gazdaságos termékek előállítását már nem tette lehetővé. A bérelt Storti gépsor beállítása és beüzemelése féléves termelés kiesést okozott, miközben a tétlenné vált dolgozókat nem tudtuk jól foglalkoztatni... Incsői fűrészüzemünkben tavasszal rendkívüli

(Folytatás a 2. oldalon)

Budakeszi és incsői fafeldolgozó

Már látszik az alagút vége?

(Folytatás az 1. oldalról)

leltárt kellett elrendelni, aminek eredménye 2,5 millió forint hiány lett. További több mint 2 millió forint értékű fa-termék és fagyártmány esetében kényszerátminősítést kellett végrehajtani... Az eredménytelenséget okozó elhúzó problémák közé tartozik, hogy a termékszerkezet évek óta elavult, gyártmányfejlesztésünk akadozik, drágábban termelünk a konkurenciánál, fakitermelésünk fajtában és minőségben nem tudja biztosítani az adott termékszerkezethez igényelt hengeres fát, a vásárolt faanyag piaci költségét viszont nem bírja el az ágazat. A szállítási fegyelem, a piaci és árunka nem felelt meg a követelményeknek... Fafeldolgozási kapacitásunk alapanyagbázisunkat tekintve túlméretezett, területileg szét-szórta."

Ezt az elszomorító helyzetet örökölte Parkerdőgazdaságunk. A két üzem eredményessége tétele – amelyhez nélkülözhetetlen jelentős mértékű termékszerkezet-váltás, ehhez beruházás, továbbá minőségileg jobb termelés-szervezés, költségkímélő gazdálkodás – nyilván nem oldható meg néhány hónap alatt. A vállalatvezetés 1989-ben csak a legégetőbb gondok felszámolását, a súlyos veszteségek mérséklését tűzhette ki célként. Mennyire sikerült előrehaladni? – ennek próbáltunk utánajárni mind a budakeszi, mind az incsői üzemben.

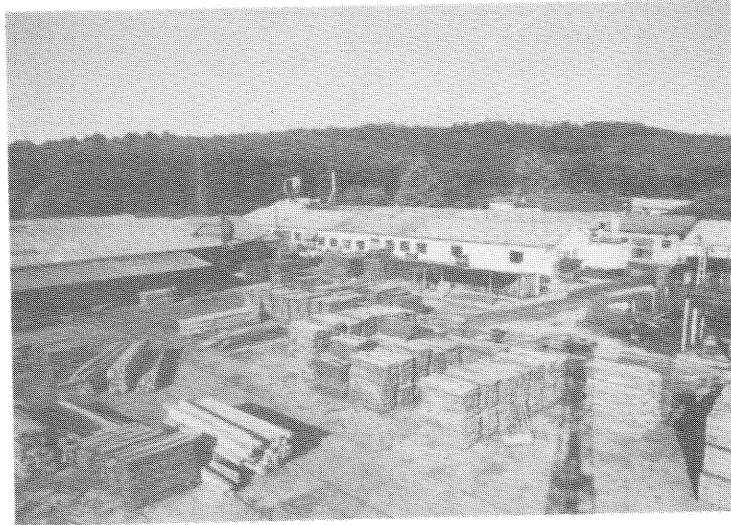
*

– **Kérdés helyett először egy asszociációs játék. Csak egy szót mondunk: Storti. Mi jut eszébe róla? – fordultunk Szalai Sándorhoz, a Budakeszi Fafeldolgozó Erdészeti vezetőjéhez.**

– Ez egy súlyosan elhibázott beruházás volt – válaszolta az erdőszetvezető. – A Storti rakodólaptermelő gép, s lényegében egy technológiai sor közepén helyezkedik el, de ennek a sornak – esetünkben – nem volt sem eleje, sem vége. Ahhoz, hogy a gép teljes kapacitással működjön, naponta 50–60, évente 15–20 000 köbméter alapanyag szükséges. Ezt folyamatosan biztosítani – gyenge nyersanyagbázisunk mellett – lehetetlen volt. Így jutottunk el ahhoz, hogy a gép egy köbmé-

ter feldolgozott nyersanyagból végül 1500 Ft veszteséget termelt.

– **Ki a felelős mindeztért?**
– Akik a beruházásról döntöttek, már régen nincsenek a pozíciójukban. Ilyen körülmények között én nem akarom bolygatni a felelősség kérdését.

Incsón kedvezőek a feltételek a fejlesztéshez. Fotó: dr. Zumpf András

visszatérni a jól bevált gatteres technológiához. Azonban a régi gattereket – sokak ellenkezése dacára – eladták, így a második félév során szinte középkori technikával, a megmaradt négy szalagfűrészrel dolgoztunk.

– **Milyen perspektívát lát egyáltalán?**

– A vezetés ismeri gondjainkat, „csak” türelmet kér tőlünk. De néha ezt a „csak”-ot a legnehezebb teljesíteni... Még nem dőlt el, hogy tulajdonképpen mi is lesz az üzem sorsa. Elvileg az eladás is felmerülhet, de szerintem annyira értékes, hosszú távon jól kihasználható az itteni infrastruktúra, hogy a Parkerdőgazdaságnak érdeme-sebb lenne megtartania. Ugyanakkor mindenképpen radikális profilmódosítás szükséges. Erre az asztaloscsarnoknál most jó esély kínálkozik; bár még nincs szerződés, valószínűsíthető mintegy 10–12 milliós bevétellel járó képerget-gyártás beindítása. Előbb azonban meg kell oldani egy nehéz problémát: kevés az alapanyag, a megvásárolható fenyődeszka. Szegény ember vízzel főz alapon mintegy 3000 köbméter fenyőrönkkel és 1500 köbméter egyéb minőségi rönkkel szeretnénk pótolni; ezek előfeldolgozása

– **Az átcsatolás után mi lett a sorsa a gépnek?**

– Azt irányoztuk elő, hogy az első félévben még feldolgozza a meglévő nyersanyagot, azután mielőbb megszüadulunk tőle. Az ősszel sikerült is – tűrhető feltételek mellett – túladni rajta. A második félévben szerettünk volna

a gattercsarnok leterhelését is – részben – megoldja. Van-nak egyéb biztató jelek is. A BHG-nek évek óta gyártunk ládákat, most is komolyabb megrendelésre van kilátás, jó árak mellett.

– **Milyen az emberek hangulata?**

– Egy szóval: rossz, két szóval: nagyon rossz. Kölcsonösen tartjuk egymásban a lelket. De bízunk a vezeté-sben, reméljük, mielőbb megoldás születik gondjainkra és hosszú távon is lesz kenyere-rünk.

*

Incsői fafeldolgozó üze-münk – amely 130 fős létszám-mal, évi 100–120 millió forint körüli termelési értéket produkál – súlyos problémák-kal küzd, működése jelenleg veszteséges. Az egyedüli ki-utat az „előre menekülés”: a géppark fejlesztése, a termékszerkezet megváltoztatá-sa jelentheti.

– **Jelenleg milyen termékeket állítanak elő?** – kér-deztük dr. Zumpf András üzemvezetőtől.

– Fő termékünk a normál csaphornyos parketta, amelyből évi 60 ezer négyzet-méternyit állítunk elő. Belföldi forgalmazásra körülbelül 7 ezer darab koporsót gyártunk az idén, de bútoralkatrésze-

ket, rakodólap-elemeket is ké-szítünk, valamint fűrészárut is értékesítünk. Exportra – főként Olaszországba – elsősorban akác alapanyagú bútorléceket szállítunk. A jövő évtől azonban jelentősen megváltozik a termékstruktú-ra, megszűnik a koporsógyár-tás.

– **Miért szűnik meg?**

– Hogy erre a kérdésre vá-laszolhassak, ismertetnem kell az előzményeket. Az incsői fafeldolgozót 1969-ben létesítették. Akkor ez még egy kis üzem volt, de hozzákezd-ték a koporsógyártás kifej-lesztéséhez. (Hazai viszony-latban úttörő szerepet játszo-ttak e területen.) Az akkori Gö-döllői Erdőgazdaság alapkon-cepciója az volt, hogy a vi-szonylag gyenge minőségű cser alapanyagból minél ke-vezebb terméket állítsanak elő. S ez abban az időben va-lóban jövedelmező volt; a 70-es évek közepére fel is futott évi 25 ezer darabra a kopor-sógyártás. Azóta viszont egy-re élénkebbé vált a piaci ver-seny; nálunk pedig még ma is – mondhatni – manufaktúris módszerrel készülnek a ko-porsók. A gyártáshoz haszná-it gépek 90 százaléka a 60-as éveknek megfelelő techni-kai színvonalon áll. Ilyen kö-rülmények között a termék előállítás már nem nyeresé-ges, ezért döntött úgy a Park-erdőgazdaság vezetése, hogy január elsejétől megszűnik itt a koporsógyártás.

– **Összességében milyen eredménnyel zárják ezt az évet?**

– Az idei terv 1 millió forint veszteséggel számolt. Valójá-ban ennél is kedvezőtleneb-bül alakul a helyzet, mert az ERDÉRT – amellyel 2500 köbméter fenyő feldolgozá-sára kötöttünk szerződést – a várt mennyiségnek csupán a felét szállította le. Üzemünk borotvaélen táncol nap mint nap. Azonban a helyzet reális értékeléséhez figyelembe kell venni azt is, hogy '88 végén még 12,5 millió forint volt a veszteség; ebből sikerült idén sokat lefaragni.

Amikor idekerültem – '88 novemberében – alaposan fel-ülvizsgáltuk az üzem terme-lését. A veszteséges termé-kek gyártását – például a vi-kendházakat – azonnal be-szüntettük. Árunkat is korri-gálni kellett, ugyanis 88-ban még mindig az előző évi szintnek felelték meg. Ezenki-vül különféle szervezési és technológiai változtatásokat is végrehajtottunk, a hatékonyság növelése érdekében.

Azonban továbbra is súlyos terhet jelent számunkra a fűrészüzemi berendezések devizában fizetendő lízingdíja. A fűrészüzem rekonstrukciója a 80-as évek elején zajlott le, de nem minden téren váltotta be a hozzá fűzött reménye-ket. Az akkor telepített gépek kétharmada azóta sincs hasz-nálatban. Ezek ugyanis kifej-zetten fenyő alapanyag feldol-gozására alkalmasak, míg ná-lunk főleg akác és cser fordul elő.

– **Hogyan lehetne nyere-ségessé tenni az üzem működését?**

– Idén áprilisban előter-jesztettünk egy stratégiai ter-vet az üzem továbbfejleszté-sére. Ebben javasoltuk egyik fő termékünk, a parketta gyár-tásának megtartását, sőt megduplázását; ehhez azon-ban új gépekre lenne szük-ség. A jelenlegi felszereléssel nem tudunk exportképes par-kettát előállítani. Egy másik javaslat a rövidfa-feldolgozá-sra vonatkozott: táblásított tö-mör faanyag gyártásával a vi-szonylag gyenge minőségű fából is jóval értékesebb ter-méket állíthatnánk elő. Az utóbbi javaslatot vállalatunk vezetése az akkori konstruk-cióban nem tartotta megvaló-sításra érdemesnek. Azóta vi-szont már tárgyalások folynak egy NSZK-beli céggel, amely hajlandó lenne – vegyes vál-lalati formában – jelentős gépberuházást végrehajtani a Parkerdőgazdaság területén.

– **S mit lehet tenni, ha ez a vegyes vállalat esetleg mégsem jön létre?**

– Két fejlesztés megvalósí-tása mindenképpen szük-séges: nagymértékben növe-lendő a szárítókapacitás, s megoldást kell találni a rövid-fafeldolgozásra. Amennyiben a fejlesztésekre egyáltalán nem kerülne sor, akkor a vál-tozatlan alapanyag-hátterrel, gépparkkal és termékszerke-zettel az üzem legfeljebb ve-getálni tudna. Reméljük, hogy a vállalat vezetése átérzi ezt a problémát, s megfelelő dön-tést hoz ügyünkben.

Az incsői fafeldolgozónál a fejlesztéshez kedvezőek a fel-tételek. Infrastrukturális gond-jaink nincsenek, szabad hely pedig van bőven: 60 hektáros területtel rendelkezünk. Szak-embergárdánk könnyen átké-pezhető az új feladatokra. Az üzem kollektívája tisztában van vele, hogy szükségesek a változtatások, s szívesen köz-reműködik ezek megvalósítá-sában.

Galsai – Horváth

Gödöllői Erdészeti üzemnél nagy mértékű, a Valkói Erdészeti részleges véghasználati tilalmat rendelt el az erdőfelügyelőség.

– **Miért döntött így a hatóság?** – kérdeztük Uj-sághy Gyulát, az erdőművelési osztály vezetőjét.

– A felügyelőség úgy ítélte meg, hogy e két erdő-szetnél az erdőfelújítási hátralékok meghaladták a kritikus szintet. Mint mindannyiunk által ismert, az erdőfelügyelet – az éves fakitermelési terv végre-hajtásának engedélyezése során – akkor rendelhet el véghasználati korlátozást, tilalmat, ha a felújítás feltételei nem biztosítottak, illetve, ha a felújítási kö-telezettség alá tartozó terület indokolatlanul nő. Ha hátralékossá válik az erdőrészlet, tehát nem tudjuk időben átadni az úgynevezett befejezett erdőt, az – egyebek mellett – ilyen szankcióval jár. A fel-ügyelőség most arra az álláspontra jutott, hogy e korlátozással kell megállítani a helyzet további rom-

Véghasználati korlátozások

lását, így legalább nem keletkeznek újabb felújítan-dó vágásterületek.

– **Mennyi a hátralék?**

– A Gödöllői Erdészeti 42 hátralékos erdőrés-zlet van, 70 esetében pedig valamilyen károsodás tapasztalható. A Valkói Erdészeti 21 a hátralékos erdőrészlet száma, s 72 a károsodottaké. A felújít-ás alatt álló terület az 1988. évi 485 hektárról 1989-ben 506 hektárra nőtt.

– **Hogyan alakulhatott ez ki?**

– Tíz, húsz, talán harminc évre is visszavezet-hető a folyamat. Erdőművelési lazaságok mellett főleg a vadállomány túlszorodása, s ebből eredően a vadkár erős növekedése váltotta ki a sú-lyos helyzetet. (Az okokról – a Gödöllői Erdészeti

esetében – részletesebben szólunk „Hosszú évek elmaradásait kell pótolni” c. írásunkban. A szerk.)

– **Mennyi kiesést okoz mindez?**

– Gödöllőn mintegy 14 ezer, Valkón 8 ezer köb-méter fa kitermelését korlátozták. Ez – köbméteren-ként 500–600 Ft-os átlagárat véve összesen 12 mil-lió forint körüli árbevétel – kiesést okoz.

– **Mit lehet tenni?**

– A jövő évtől nagyszabású erdőtelepítési prog-ramot indítunk be. A jelenlegi helyzetben a Valkói Erdészeti elfogadjuk a felügyelőség döntését, a Gödöllői Erdészeti azonban szeretnénk elérni, hogy az említett 14 ezer köbméterből 25% kiterme-lését mégis engedélyezzék. Az érintett állomány időskorú, szakmailag mindenképpen indokolt lenne a véghasználat. Kérésünkhöz természetesen mellé-keltük az erdőfelújítási tervet is, reméljük, elképze-léseink meghallgatásra találnak.

– kormos –

Hosszú évek elmaradásait kell pótolni

A volt Budavidéki Erdőgazdaság Dunától keletre eső területei jelenleg vállalatunk két erdészetéhez – a gödöllőihez és a valkóihoz – tartoznak. Közülük a gödöllői erdészet mintegy 8 ezer hektáron gazdálkodik, 140 fizikai dolgozóval és 21 alkalmazottal. A tevékenységükkel kapcsolatos gondokról, eredményekről és tervekről Németh Gábor erdészvezetőt kérdeztük.

– Hogyan lehetne jellemezni az önközhöz tartozó területet?

– Területeink elég szétszórta helyezkednek el, Dunakeszi határától egészen Nógrád megyéig. Ennek megfelelően, változatosak a termőhelyek, s így az erdőállomány-típusok is. Az alföldtől a hegyvidéki jellegű területekig, a homokostól az agyagos talajig, mindenféle megtalálható. Területeinkre az átlagosnál szárazabb klíma jellemző. A feltételek nem túlságosan kedvezőek a faminőség szempontjából.

A különféle termőhelyeken más-más a fajösszetétel is. Összességében a cser a leggyakoribb – a teljes állomány-nak mintegy 45 százalékát teszi ki –, 20 százalék a kocsányos és kocsánytalan tölgy aránya, az akác és a fenyő 10-10 százalékban fordul elő, a fennmaradó rész pedig egyéb fajokból áll. Sajnos, az állományon belüli arány az idők során kedvezőtlen irányba tolódott el: elfogytak – mintegy 10 éve – a jó minőségű tölgyeseink.

– Jelenleg milyen mértékű a fakitermelés az erdőtervben meghatározott lehetőségekhez képest?

– Ebből a szempontból rendkívül speciális – és hátrányos – helyzetben vagyunk. A nevelővá-

gásoknál nincs lemaradás; viszont ahhoz képest, hogy az erdőtervben évi 100 hektáron felüli véghasználati állomány szerepel, idén csak 40 hektárt – jövőre pedig még kevesebbet, 28 hektárt – termelhetünk ki. Ennek az oka, hogy erdőfelújítási hátralékaink miatt az erdőfelügyelőség már két éve korlátozást rendelt el. S ez a döntés valóban indokolt.

– Miért ilyen nagy a lemaradás az erdőfelújításban?

– Hosszú idő, 15–20 év alatt alakult ki ez a helyzet. Nem arról van szó, hogy a felújításokra egyáltalán nem került sor; az újraerdősítés mindenütt megtörtént, de nem hozott megfelelő eredményt. Főként az igen nagy mértékű vadkár miatt; a vadállomány ugyanis többszörösen meghaladta az erdő természetes eltartóképességét. Ilyen körülmények között szakmailag feltétlenül indokolt lett volna a felújítandó területek bekerítése. Ezt az itt dolgozó szakemberek is fontosnak tartották, az erdőfelügyelet pedig kifejezetten előírta. Mégsem történt meg, mert az akkori gazdaság vezetése nem adott rá engedélyt, rosszul értelmezett takarékoságból és a vadászati érdekek előtérbe helyezése miatt. Így azután folyamatosan

nőtt a megfelelő felújítás nélkül maradt terület, s a hátralék tekintetében most már országosan is elsők vagyunk. Mintegy 200 hektárnyi területen már nincs is reális lehetőség az újraerdősítésre, mivel ez hektáronként 2-300 ezer forintba is belekerülne. Egyébként a fahasználati ágazat körülbelül 5 millió forint nyereséget fog hozni az idén; a termelés korlátozása miatt azonban további 6-8 millió forintos haszontól esünk el.

– Mit lehet tenni a felújítási hátralék bepótlásáért?

– Az objektív feltételek nem

javultak, továbbra sincsenek összhangban az erdőművelési és vadászati érdekek. Idén már vadásztársaság bérlő annak a területnek a nagy részét is, amelyen eddig a vadászati jog az erdőgazdaságot illette. Jelenleg a 8 ezer hektárból mindössze 500-on gyakorolja e jogot az erdészet. Ez viszont apróvadás terület, ahol tehát erdőkár sincs; ahol pedig gondot okoz a felújítás, ott

– Az elmondottakból az derül ki, hogy a jelenlegi feltételek mellett mind az erdőgazdálkodásnál, mind a vadászatnál elég nagy az elmaradó haszon. Ilyen körülmények között milyen eredménnyel zárja az évet a Gödöllői Erdészet?

– Az idei terv 4,2 millió forint nyereséget irányoz elő, s jelenlegi értékelésünk szerint az év végéig ezt várhatóan teljesíteni is

nem tudjuk befolyásolni a vadlét-szám alakulását.

A hátralék felszámolására kénytelenek voltunk olyan javaslatot tenni, amely szakmai szempontból korántsem ideális: a lehetséges megoldások közül a legkevesbé rosszat kellett választani. A javaslat lényege, hogy a kezelhetetlenné vált területek helyett – azok pótlásaként – máshol telepítsünk erdőt, ahol a feltételek kedvezőbbek. Szóba jöhetnek például a parlagon hagyott vadföldek. A legjobb megoldás persze az lenne, ha a kitermelt erdők helyét telepítenénk be újra, ez azonban óriási energiát és rengeteg pénzt igényelne.

– Szóba került, hogy az erdészet ösztérületének legnagyobb részén másoké a vadászati jog. Mi ennek az oka?

– A vadászati joggal a terület nagy részén korábban is a Vadbiológiai Kutatóintézet rendelkezett. Idén pedig újabb jelentős területet vett bérbe egy vadásztársaság. Erről magasabb szinten született döntés; én nem vagyok rá illetékes, hogy kommentáljam. Tény, hogy körülbelül 10-12 millió forint árbevétel-kiesésünk származik abból, hogy a vadászati jog nem a miénk. De nem is ez a legnagyobb probléma, hanem – mint már említettem –, hogy a nagyvad-gazdálkodásra nincs közvetlen befolyásunk, nem tudjuk az erdő természetes eltartóképességének megfelelően szabályozni a vadlétszámot.

– Hogyan működik akkor a vadászati ágazat?

– Elsősorban fácánok tenyésztesével és vadásztatásával foglalkozunk. Ami persze nem hasonlítható össze a nagyvad-gazdálkodással, sem a költségeket, sem az eredményt tekintve. Meg lehetünk elégedve, ha a 10 millió forintos ráfordítás mellett az apróvad-gazdálkodási ágazat 1 millió nyereséget ér el az idén.

Megemlítem azt is, hogy rendelkezünk egy 5 szobás, 10 férőhelyes vadászházzal, amelynek kihasználtsága a korábbi években nem haladta meg a 10 százalékot. Mivel vadászvendégekre csak egy rövid időszakban számíthatunk, igyekeztünk bővíteni a szállóvendégek körét. Intézményeknek – fontosabb tárgyalások lebonyolítására – egy napra is kiadjuk a házat, s igény szerint az étkeztetést is megoldjuk.

tudjuk. Az elmaradt hasznot másutt, nem kifejezetten az alaptevékenységből kellene behozni. Akármilyen vállalkozási lehetőség adódik, azt igyekezünk megragadni: külső megrendelésre szállítási, építőipari és földmunkákat végzünk, de erdőstést és fakitermelést is. Az elmúlt évekhez képest, idén kevesebb megbízásos munkánk akadt. Korábban annyi megrendelésünk volt, hogy az néha már kapacitásgondokat okozott. Most mint ha a többi cég is szegényebb lenne. Azonban így is 600 ezer forint nyereségünk származik az ilyen jellegű tevékenységből.

Egyébként van egy kis fagyártmány-üzemünk is, amely 6-8 emberrel 1 millió forint körüli nyereséget produkál. Az üzem alacsony készletű fűrészarút termel, ahol a minőségi követelmények nem túl szigorúak; a rendelkezésre álló gépek ugyanis pontos vágásra nem alkalmasak.

– Nem esett még szó az erdészet közjóléti tevékenységéről...

– A közjóléti tevékenység – ilyen szinten – újdonság számunkra, bár eddig is támogattuk a helybéli természetjárókat, pihenőhelyek kialakításával, a források karbantartásával. Igyekeztünk kielégíteni a város részéről felmerülő igényeket, például egy sípálya földmunkáit már el is végeztük. Tervebe vettük egy kirándulóközpont létesítését is Gödöllő mellett. Amiatt aggódom csak, hogy megvan ugyan az igény, de gyakran találkozhatunk az igénytelenség jeleivel is: a rongálásokra gondolok...

Várható, hogy a gödöllői és a valkói erdészet területének jelentős részén tájvédelmi körzetet alakítanak ki a közeljövőben; az előkészületek már folynak. Az ősszel mi is bejártuk a területet, kijelöltük, hogy hol fogunk pihenő- és tűzrakóhelyeket létesíteni. Felvettük a kapcsolatot a Természetjáró Szövetség képviselőivel is, a turistautak kialakítását velük együtt fogjuk elvégezni. A tájvédelmi körzet kapcsán a mi feladataink is gyarapodnak; bár úgy érzem, hogy a természetvédelmi követelményeket a magunk részéről eddig is tiszteltben tartottuk.

– horváth –

A szarvas

A szarvas a monda szerint az első csoda volt a Kárpátokig hozó úton, s ha hinni lehet napjaink bölcseinek, nem az utolsó. A nem csodaszarvas egy páros ujjú patás, kétrőgző állat, a him, azaz a bika jellegzetes páros fejdíszszel rendelkezik, amelyet minden évben elhullat, hogy azután újat növevessen. Kitarító megfigyelők közül többen állítják azonban, hogy a sorrend fordított, és először növeszti az agancsát a bika, csak azután hullatja el, az agancskereső vadászok és orvvadászok legnagyobb örömére.

Napjainkban egy szarvas már nem csoda, sok szarvas pedig a rudli. Ennek a csodálatos fajnak a himje, tehát a bika, az erdő királya a mi európai vidékünkön, szemben az afrikai szavannával, ahol az oroszlan a király. Az oroszlan afrikai kiváltságát azonban távolról sem fenyegeti olyan veszély, mint nálunk a szarvasét. Ugyanis a szarvas királysága állandó trónfosztásnak van kitéve, mégpedig a vadász egyenesági felmenője részéről, amint ezt a vadászhimnusz szövege is tanúsítja: „Vadász vagyok, király az én apám.”

A képzett szarvas a folyto-

nos veszélyhelyzetből sajátos alakváltoztatással menti az irháját, ami valójában sima szarvasbőr, hiszen az irha rendszeren birkából készül. Amikor persze a vadász menti az irháját, akkor általában korántsem birkáról van szó!

A rejtőzködés másik, elterjedt módja, hogy sokasodnak a szarvasok és a sok szarvas között elvész a király. A potenciális ellenkirály, mármint a vadász, azután hónapokon át kutyagol utána, s rendszerint úgy ősz elején rátalál. A lefűlt patás ilyenkor bög, ez a különös ismertetőjele.

Az ellenkirályi herceg rendszerint orgyilkossal dolgozik és tekintet nélkül arra, hogy történt-e potenciális nemzés szarvaséknál, elteszi láb alól a páros ujjút. Az orgyilkos sajátos valútában; trófeában kapja a fizetségét (1 trófea = 100 erdészátok), amit kemény valutáért vált ki. Ezenközben – jó esetben – az ellenkirályi herceg nem minden esetben szarvaszódik fel fizetségképpen.

Mint utaltam rá, az alakvál-

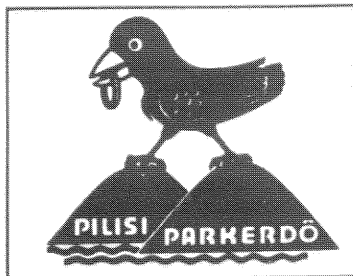
toztatás is bevált módja a veszély mérséklésének. A bika hol „skót”-ként tűnik fel Albi-onban, hol mint „rén” eszkimóéknál, ahol a tehén is rátesz egy lapát..., vagyis agancsával, hogy kuszább legyen a móka, de megjelenhet „jávör”-ként Skandináviában, sőt a messi Japanban is, mint „szika”. Nemcsak a messzeség okozza, hogy ez utóbbi fajta kisebbnek látszik. S nem az alakváltoztatás, meg a kisebbség magyarázza a szarvasgombát, de a szarvasbogarat sem!

Újabbban a honi erdő-király gyakorta választja az alakváltoztatás úgynevezett közúti módját. Általában éjszaka, illetve a hajnali, vagy esti félhomályban a mindig szabályos sebességgel haladó (!) gépkocsi elé veti magát, lehetőleg féktávon belül. Javarészt abban a pillanatban, amint földi koronája a földre hull, kiterjeszti erdei királyságát az örök vadászmezőkre.

Az ellenkirályi herceg, mint kalapos király, levett főveggel tiszteleg a vetélytárs előtt, s int búcsút a biztosítóhoz vontatott roncsnak.

Hja, a szarvashiba – nem csak szarvasdolog!

Apatóczky István

HÍREK

KITÜNTETÉS

Csada Ferenc vadászati főelőadó – nyugdíjba vonulása alkalmából Kiváló Munkáért miniszteri kitüntetésben részesült.

SZEMÉLYI VÁLTOZÁSOK

A Parkerdőgazdaság főgazdája

dr. Egyed Istvánt, a vadászati osztály vezetőjét felmentette beosztásából, egyidejűleg kinevezte a NatouRex vadászati és vadkereskedelmi iroda igazgatójának;

Baumgartner Erikát, a központ korábbi SZTK-ügyintézőjét áthelyezte a Telki Erdészethez bérelszámolóknak;

Szabó Sándornét, a Budakeszi Fafeldolgozó Üzem korábbi könyvelőjét áthelyezte a Telki Erdészethez könyvelőnek;

Cseh Jánosnét alkalmazta a központban pénzügyi előadóként;

Gerstmayer Lipótnét alkalmazta a központi számviteli csoport vezetőjeként;

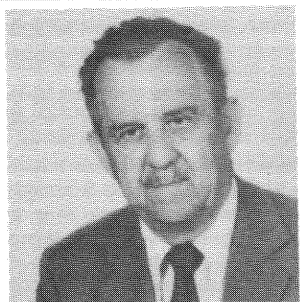
Martin Helgát alkalmazta a központban gépirőnőként;

Simonits Andreát alkalmazta a Natoursnál idegenforgalmi ügyintézőként;

Ugray Ákosnét alkalmazta a Főépítésvezetőség vezető könyvelőjeként.

MEGSZÜNT A MUNKAVISZONYA

Laczkó Sándornak és Szabó Jánosnak, a Főépítésvezetőség művezetőinek, továbbá Porubszki Imrénének, a központ gépirőnőjének.

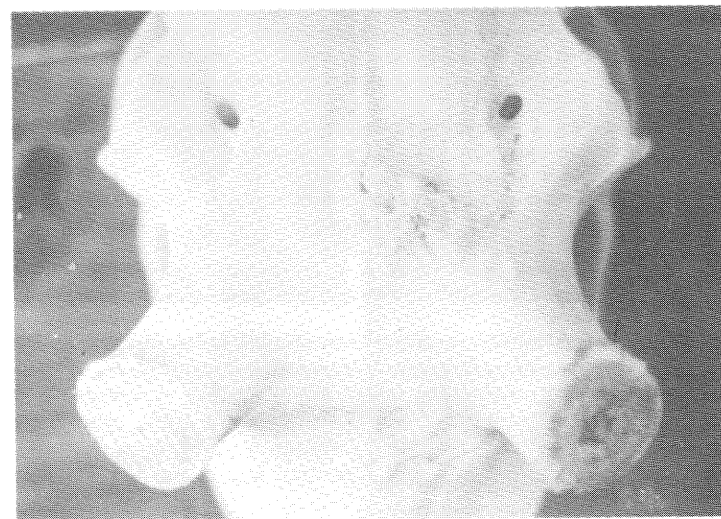

ELHUNYT MURÁNYI JÁNOS

Fájdalommal tudatjuk, hogy rövid, súlyos betegség után elhunyt Murányi János erdőmérnök. Hosszú időn át a volt Gödöllői Erdőgazdaság vezető szakembere volt. Nyugállományba vonulása előtt a MÉM osztályvezetőjeként az országos erdészeti szakirányításban dolgozott, nyugdíjasként pedig éveken keresztül Parkerdőgazdaságunknál működött szaktanácsadóként. Kiemelkedő tudását számos előadásban, szaktanulmányban adta át a fiatalabb generációknak, az ENSZ szakértőjeként pedig afrikai sivatagi fásítási programban is tevékenykedett.

Kiválóan képzett, nagy gyakorlattal rendelkező szakembert, jó munkatársat, barátot veszítettünk el személyében. Emlékét megőrizzük.

TÖVIG LETÖRT...

Szerencsétlenül végződött e szarvasbika küzdelme egy másik bikával: igen szokatlan módon tövig letört az agancsa. A balszerencsés vadat nemrégiben ejtettük el. Képeinken: a vad a kilövés után és preparált koponyájára. Fotó: Korda Kálmán

Az erdő veszélyes üzem...

Mind az üzemi balesetek, mind az ezek következtében kiesett munkanapok száma növekedett 1989-ben. 1988-ban a Pílisi Állami Parkerdőgazdaságnál 46, a Budavideki EVAG-nál 23 üzemi baleset történt, tehát az egész évben összesen 69, 1989-ben viszont már december elejéig 76 alkalommal következett be kisebb-nagyobb sérülés. Szerencsére inkább kisebb, mint nagyobb; halálos kimenetelű vagy csonkulással járó szerencsétlenség – mint sok-sok éve – ebben a periódusban sem történt. Jelentősen emelkedett a kiesett munkanapok száma: 1988-ban a PP-nél

1080, a Budavidekinél 700 munkanapot töltöttek kollégáink üzemi baleset következtében betegállományban, 1989-ben viszont (november 30-i adat szerint) a kiesett napok száma elérte a 3100-at. Ez elvileg erre utalna, hogy a jelenlegi időszakban súlyosbodtak a balesetek, de jelenleg inkább arról van szó, hogy több korábbi, hosszán elhúzódóan gyógyuló sérülés jelenik meg ilyen módon a statisztikában.

*

A balesetek körülményeit vizsgálva, a súlyosabb sérülések általában az erdei munkák során következnek be, s kevesebb történik – például – a fafeldolgozás vagy más tevékenység körében. A két legsúlyosabb baleset közül az egyik máglyabontás, a másik fadóntás során történt.

Az egyes napszakokat vizsgálva nem tapasztalhatunk különösebb törvényszerűségeket; reggel közel olyan gyakorisággal történtek balesetek, mint – mondjuk – kora délután. Viszont megfigyelhető, hogy hétfőn és kedden viszonylag többen szenvednek sérülést, mint más napokon. Ebben alighanem szerepet játszik az, hogy sokan a hétvégeken is plusz munkát vállalnak, nincs idejük kipihenni magukat.

Kik részesültek kölcsönben?

A társadalmi ellenőrzés és a jobb tájékoztatás érdekében lapunkban minden év végén közzé tesszük a lakásépítési kölcsönben részesültek névsorát és a támogatási összegeket. **1989-ben összesen 39 munkatársunk, 4 124 237 Ft kölcsönben részesült.** 1987-ben 2 380 000, 1988-ban 2 390 000 Ft volt a folyósított összeg, az idei emelkedés aránya megfelel a két erdőgazdaság összevonása nyomán bekövetkezett létszám-gyarapodásnak. Az engedélyezés sorrendjében a következők kaptak kölcsönt:

Hübler János 100 ezer, Kecskés Gellértné 80 ezer, Magyar Antalné 150 ezer, Friedman Tibor 150 ezer, Visi László Béla 150 ezer, Marosi János 150 ezer, Kerekes Sándor 120 ezer, Bartus Károly 150 ezer, Horváth Frigyes 207 ezer 659, Koller

Györgyné 150 ezer, Vigh István 150 ezer, Dudás László 80 ezer, Sitku Pálné 100 ezer, Illés György 150 ezer, Kránicz István 150 ezer, Sztrapati László 100 ezer, Horváth Gusztáv 60 ezer, Sztrapati Zoltán 80 ezer, Juracsek Ferenc 150 ezer, Hornyák Zoltán 100 ezer, Nemes László 100 ezer, Szűcs Géza 100 ezer, Hoffman Tibor 56 ezer 578, Tóth Gábor 100 ezer, Kiss Ferenc 50 ezer, Kiss József 40 ezer, Vernyik János 100 ezer, Dobos István 100 ezer, Klacskó László 100 ezer, Kollár József 100 ezer, Járadi Sándor 100 ezer, Mosonyi József 100 ezer, Tóth Vilmosné 50 ezer, Somogyi Imre 50 ezer, Szabó Róbert 100 ezer, Nagy Miklós 100 ezer, Bodnár Sándor 100 ezer, Forgácsné Kiss Ágnes 100 ezer, Fodor Lászlóné 50 ezer forintot.

Cserjeirtás – helikopterrel

Közismert, hogy egyre nehezebb megoldani az erdőművelés munkaerő problémáit. A helyzet enyhítésére eddig még nem alkalmazott módszer bevezetésével próbálkoztunk a Pílismaróti Erdészetenél.

A MÉM Repülőgépes Szolgálatától béreltünk egy helikoptert, s arról cserjeirtásra szolgáló, glialka nevű vegyszert szórtunk le Esztergom közszéghatárában, a felújítás alatt álló 23-as és 26-os tagokban, valamint a Dömös 49-es tagban, vágásterületen. A 36 hektár területű erdőfelújításban a cserjeszint és a gyomfafajok túlnőtték a tölgyet, a felújítás célállományát, a vágásterület pedig elhanyagolt, akár tuskosarjas volt.

A repülést megelőzően tanulmányoztuk a társerdőgazdaságok – főként a Borsodi és a Mátra-Nyugatbükki EFAG – ilyen jellegű tapasztalatait, s a jó eredmények látán vágtunk bele az üzemi kísérletbe. Ezek szerint a helikopter alkalmas rá, hogy – a repülési sebesség és a magasság megválasztásától függően – csak a cserjék levelét, avagy az egész felületet beborítsa a permetlé. A repülések tényleges eredményét tavasszal, a lombfakadás után tudjuk értékelni.

A helikopteres vegyszeres cserjeirtás olcsóbb, mint a kézzel végzett, tehát akkor, ha valóban megfelelő eredményt hoz, érdemes szélesebb körben alkalmazni. Tapasztalatainkkal szívesen állunk más erdészetek rendelkezésére.

Mizik András
erdészettervezető

Parkerdőgazdaság

A Pílisi Állami Parkerdőgazdaság dolgozóinak üzemi lapja
Megjelenik kéthavonta
Kiadja: a Pállas Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó:
Németh Jenő vezérigazgató
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
A szerkesztőbizottság elnöke:
Márkosi Lajos
Felelős szerkesztő:
dr. Sébor József
Szedés: OPTICOOP Kft.
Fényszedő Üzeme
Grafika-előkészítés:
Intergráf Nyomdaipari Szerviz GM
Nyomás: Fotopress
Felelős vezető: Hollai László
A lap ára: 1,80 Ft

– kormos –